

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

ноември 2014 година

Скопје, јануари 2015

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

ноември 2014 година

- Индустриското производство во ноември 2014 година во споредба со ноември 2013 година забележа раст од 5,8%;
- Инфлацијата на годишна основа изнесува -0,3%, додека на месечна основа е 0%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари - ноември 2014 година изнесува -0,3%;
- Извозот во периодот јануари - ноември 2014 година забележа раст од 16,9%, додека увозот забележа раст од 10,2%, што резултираше со стеснување на трговскиот дефицит за 2,0% во однос на истиот период од 2013 година;
- Во периодот јануари - ноември 2014 година вкупните приходи во Буџетот забележаа зголемување од 3,1%, а вкупните расходи раст од 3,6%; Дефицитот на Буџетот на РМ во овој период изнесува 19.125 милиони денари (3,6% од БДП), а дефицитот на Централниот буџет 16.430 милиони денари (3,1% од БДП);
- Раст од 9,8% на вкупните кредити кон приватниот сектор на годишна основа и раст од 8,5% на вкупниот депозитен потенцијал на банките.

1. Реален сектор

Индустриско производство

Во ноември 2014 година индустриското производство забележа раст од 5,8% во споредба со ноември 2013 година. Анализирани по сектори, секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа значителен раст од 27,7% и со тоа претставува носител на растот на индустриското производство. Раст е забележан и во секторите Преработувачка индустрија од 3,4%, како и во секторот Рударство и вадење камен од 3,0%.

	м/м-12	м/м-1	I-XI 2014 I-XI 2013
Вкупно	5,8	5,0	5,2
Рударство и вадење камен	3,0	-3,1	-1,5
Преработувачка индустрија	3,4	3,4	9,7
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	27,7	26,5	-15,1

Извор: ДЗС

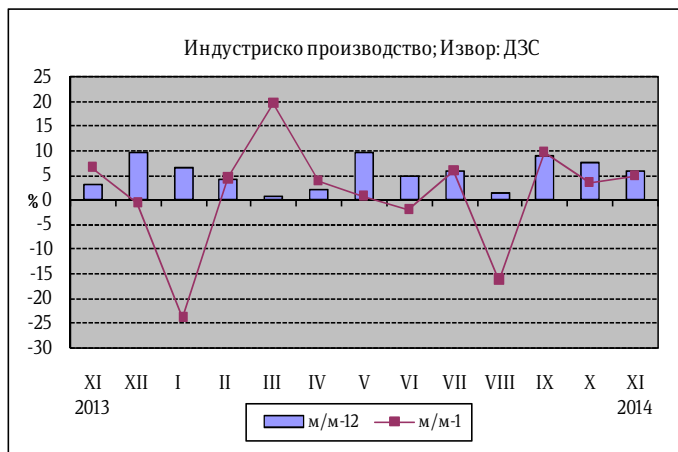
Во рамки на Преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 12 од вкупно 23 гранки, кои сочинуваат 22,4% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство, во гранката Производство на прехранбени производи е забележан пад од 14,4%, додека кај гранката Производството на облека забележан е пад од 7,3%.

Висок раст е остварен и кај следните гранки: Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место од 62,9%, Останата производствена индустрија од 60,4%, Поправка и инсталирање машини и опрема од 38,6%, Производство на електрична опрема од 32,9%, Производство на основни фармацевтски производи и препарати од 23,4%, Производство на фабрикувани метални производи од 22,2%, Производство на хемикалии и хемиски производи од 19,7%, Производство на останата опрема за транспорт од 18,1% и Производство на производи од гума и производи од пластични маси од 14,7%.

Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во ноември 2014 година има Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место (3,8 п.п.), а најголем негативен придонес има Производство на прехранбени производи (1,9 п.п.).

Индустриското производство во ноември 2014 година во однос на октомври 2014 година забележа раст од 5%. Секторската анализа

укажува дека раст е забележан во секторите Снабдување со електрична

енергија, гас, пареа и климатизација од 26,5 и Преработувачка индустрија од 3,4%, додека во секторот Рударство и вадење камен е забележан пад од 3,1%.

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари - ноември 2014 година во однос на истиот период од 2013 година забележа раст од 5,2%. Раст е забележан единствено во секторот Преработувачка индустрија од 9,7%, додека пад е забележан во секторите Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 15,1% и Рударство и вадење камен од 1,5%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во ноември 2014 во однос на ноември 2013 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 78,1%, Енергија од 17,4%, Интермедијарни производи, освен енергија од 7,9% и Трајни производи за широка потрошувачка од 5,9%. Пад е забележан единствено во групата Нетрајни производи за широка потрошувачка од 9,9%.

На месечно ниво, податоците за индустриското производство по наменски групи во ноември 2014 година покажуваат зголемување кај сите групи, и тоа: Енергија од 15,6%, Трајни производи за широка потрошувачка од 11,7%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 4%, Интермедијарни производи, освен енергија од 2,3% и Капитални производи од 2,1%.

На кумулативна основа, во периодот јануари – ноември 2014 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 48,7%, Интермедијарни производи, освен енергија од 7% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 2,9%, додека пад е забележан кај групите: Енергија од 12,2% и Трајни производи за широка потрошувачка од 3,3%.

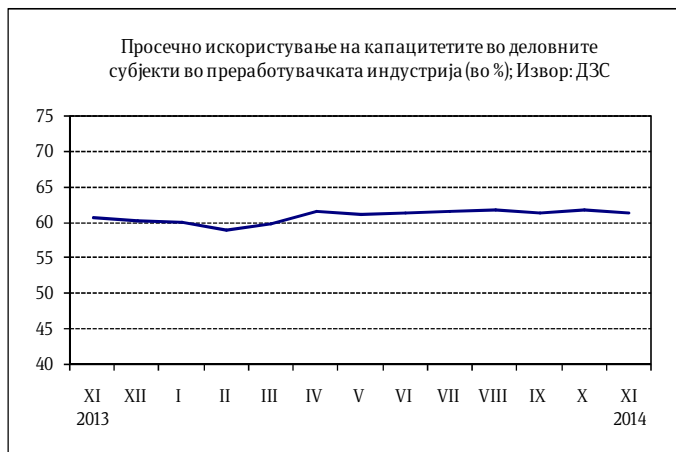
Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во ноември 2014 година е понеповолна и во однос на претходниот месец и во однос на ноември 2013 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е понеповолна во однос на претходниот месец, а поповолна во однос на ноември 2013 година. Во ноември 2014 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е понеповолна и во однос на октомври 2014 година и во однос на ноември 2013 година. Во ноември 2014 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец, а поповолни во однос на ноември 2013 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во ноември 2014 година за наредните три месеци се понеповолни и во однос на минатиот месец и во однос на ноември 2013 година.

Просечното искористување на капацитетите во ноември 2014 година изнесува 61,2%, што претставува намалување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 61,8%. Споредено со ноември 2013 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 0,4 п.п..

Во ноември 2014 година залихите на сировини и репроматеријали, како и тековните набавки на сировини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна и во споредба со претходниот месец и во однос на ноември 2013 година. Во наредниот тримесечен период, според оценката на раководителите, се очекува намалување на просечните набавни цени на инпутите, додека продажните цени на готовите производи се очекува да се зголемат.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во ноември 2014 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 23,6%, недоволната домашна побарувачка со 16,8%, недостигот на квалификувана работна сила со 15,5%, финансиските проблеми со 10,2% и неизвесното економско окружување со 8,4%.

Како ограничувачки фактори во ноември 2014 година во однос на октомври 2014 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната домашна побарувачка, недостигот на квалификувана работна сила, недостигот на сировини, недостигот на опрема и недостигот на енергија, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната странска побарувачка, финансиските проблеми, неизвесното економско окружување, конкурентниот увоз и нејасните економски закони. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во ноември 2014 година во однос на ноември 2013 година забележа раст од 8,6%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторите Преработувачка индустрија за 10,4% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација за 0,7%, додека намалување на бројот на работници има во секторот Рударство и вадење камен за 3,8%.

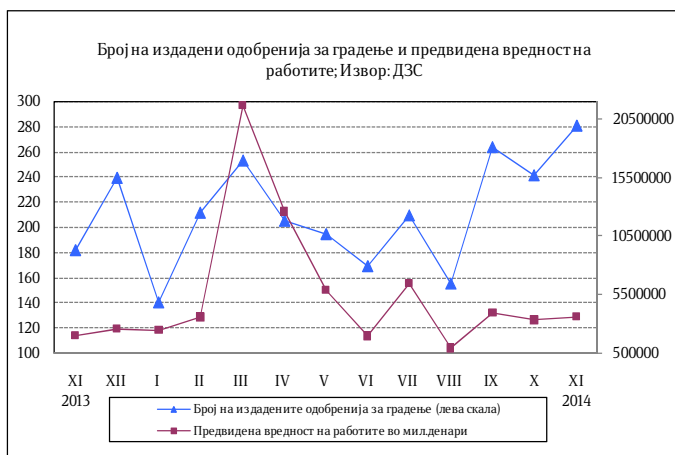
Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во ноември 2014 година во однос на ноември 2013 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Капитални производи за 115,3%, Интермедијарни производи, освен енергија за 6,2%, Трајни производи

за широка потрошувачка за 3,9%, и Нетрајни производи за широка потрошувачка за 1,3%, додека кај групата Енергија има пад од 3,4%.

Индексот на бројот на работници во индустријата во периодот јануари – ноември 2014 година, во однос на периодот јануари – ноември 2013 година, изнесува 7,9%.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

Во ноември 2014 година е издадено 281 одобрение за градба, што претставува зголемување од 54,4% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број издадени одобренија за градење е зголемен за 16,6% во однос на октомври 2014 година, кога беше издадено 241 одобрение.

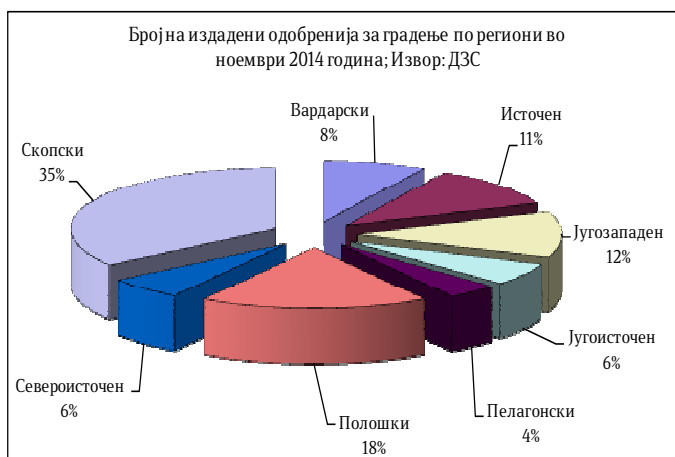

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во ноември 2014 изнесува 3.602 милиони денари што е за 84% повеќе во однос на ноември 2013 година. Во однос на претходниот месец, вредноста на објектите бележи зголемување за 9%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 181 (или 64%) се наменети за објекти од високоградба, 41 (или 15%) за објекти од нискоградба и 59 (или 21%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 281 издадено одобрение за градба, за 184 (или 65%) објекти како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 97 објекти (или 35%) инвеститори се деловни субјекти.

Во ноември 2014 година предвидена е изградба на 361 стан, со вкупна корисна површина од 35.324 м². Бројот на предвидени станови за изградба е намален за 12,8% во однос на истиот месец од 2013 година и за 25,6% во однос на октомври 2014 година.

Анализирано по региони, во ноември 2014 година најмногу одобренија за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 98, од кои 57 се издадени за инвеститори – физички лица и 41 за инвеститори – деловни субјекти. Најмалку издадени одобренија има во

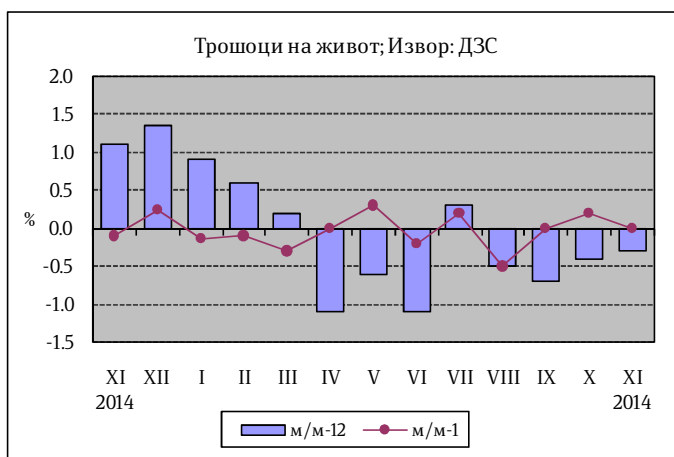
Пелагонискиот регион, вкупно 12, од кои 9 се издадени за инвеститори - физички лица и 3 за инвеститори - деловни субјекти.

Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари - ноември 2014 година најмногу одобренја за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 786, од кои 453 се за инвеститори - физички лица, а 333 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобренја има во Североисточниот регион, односно 128, од кои 86 се за инвеститори - физички лица, а 42 за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во ноември 2014 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува -0,3%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари - ноември 2014 година изнесува -0,3%, наспроти стапката од 2,9% забележана во истиот период претходната година.

На годишна основа, категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа пад од 0,1%, најмногу како резултат на падот на цените на месото и маслото и маснотиите. Намалување на цените е забележано и во

категиите: Рекреација и култура од 6,2%, Транспорт од 3,9%, Комуникации од 2,5%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнината од 2,4% и Ресторани и хотели од 0,8%. Највисок годишен раст на цените во ноември е регистриран во категоријата Алкохолни пијалаци и тутун од 3,8%. Раст на цените е забележан и во категориите: Здравје од 2,3%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 1,6%, Останати стоки и услуги од 1,1% и Облека и обувки од 0,1%. Цените останаа непроменети во категоријата Образование.

На месечна основа, инфлацијата во ноември 2014 година изнесува 0%. Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци забележаа раст од 0,3%, што се должи на зголемувањето на цените на зеленчукот од 5%. Раст на цените на месечно ниво е регистриран и во категориите: Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,6%, Облека и обувки и Ресторани и хотели од по 0,3%, Алкохолни пијалаци и тутун од 0,2% и Здравје и Останати стоки и услуги од по 0,1%. Намалување на цените е забележано во категориите: Транспорт од 3,1%, Рекреација и култура од 0,9% и Мебел, покуќнина и одржување на покуќнината од 0,3%. Цените останаа непроменети во категориите: Комуникации и Образование.

Цените на мало во ноември 2014 година во однос на ноември 2013 година се намалени за 1,7%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се пониски

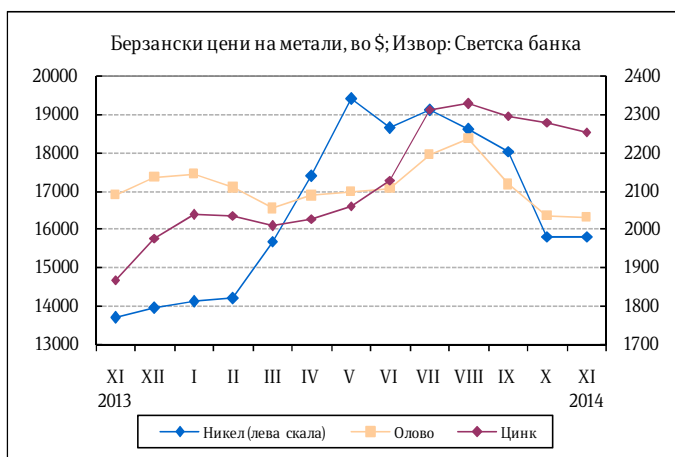

за 0,3%. Цените на мало во периодот јануари - ноември 2014 година се намалени за 0,8%.

Берзански цени

Во ноември 2014 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа пад од околу 10% во однос на претходниот месец и изнесуваше 78,4 долари за барел. Споредено со ноември 2013 година, цената на нафтата е пониска за 27,4%. Цената на природниот гас во ноември се намали за 1,2% во однос на претходниот месец.

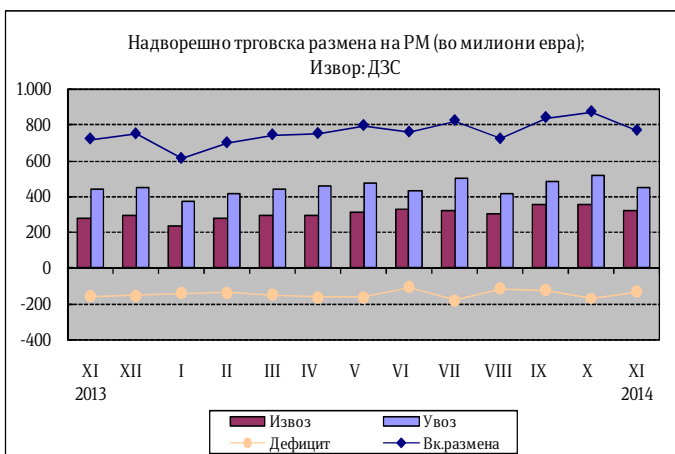
Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во ноември 2014 година се тргуваше со просечна цена од 15.807 долари за еден метрички тон (\$/мт), која е незначително намалена во однос на претходниот месец. Споредено со ноември 2013 година цената на никелот е повисока за 15,5%. Во рамки на основните метали, во ноември се забележува месечно зголемување на цената на алуминиумот и на калајот од 5,6% и 1,0%, соодветно, додека пад на цените забележаа цинкот од 1,0%, бакарот од 0,4% и оловото од 0,2%. Цената на железната руда во ноември забележа месечен пад од 8,6%. Благородните метали во ноември забележаа месечно намалување на цената. Така, цената на среброто забележа пад од 7,0%, на платината од 4,1% и на златото од 3,9%.

Во ноември 2014 година цените на пченката и пченицата на светските берзи се зголемија за 9,6% и 5,4%, соодветно, во однос на октомври. Цената на јагнешкото месо во ноември забележа месечен пад од 1,8%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во првите единаесет месеци од 2014 година изнесува 8.384,7 милиони евра, што претставува раст од 12,8% во однос на истиот период од минатата година.

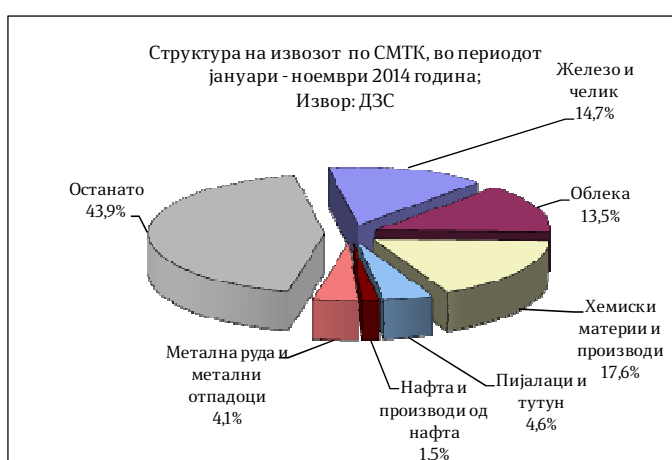
Извоз

Во периодот јануари - ноември 2014 година физичкиот обем на извозот се зголемил за 1,2% во однос на истиот период од 2013 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 3.405,7 милиони евра и бележи раст од 16,9% (492,6 милиони евра) во однос на периодот јануари - ноември претходната година.

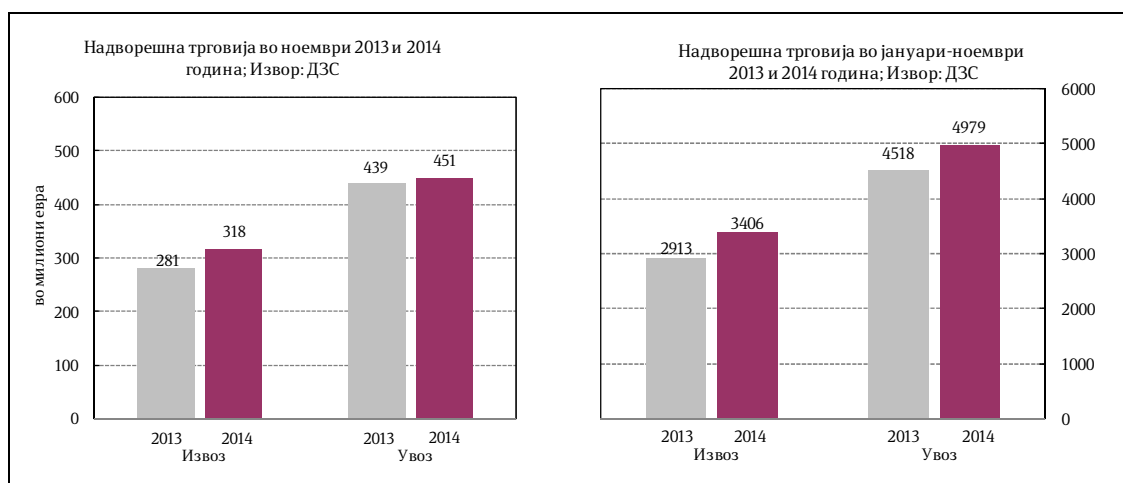
Во ноември 2014 година вредноста на извезените стоки изнесува 317,6 милиони евра и бележи раст од 13,0% (36,6 милиони евра) во однос на ноември минатата година. Анализирано на месечно ниво, во ноември 2014 година извозот бележи пад од 9,9% (34,8 милиони евра) во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во ноември 2014 година бележи месечен пад од 6,6%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (3,3 п.п.) врз извозот овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - ноември 2014 година се: хемиски материи и производи 17,6%, железо и челик 14,7%, облека 13,5%, пијалаци и тутун 4,6%, метална руда и отпадоци од метал 4,1% и нафта и производи од нафта 1,5%. Овие шест групи производи сочинуваат 56,1% од вкупниот извоз на државата.

Во првите единаесет месеци од 2014 година, гледано по економска намена, најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (48,7%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (19,9%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,5%), храна и пијалаци (9,7%), транспортна опрема (7,7%) и горива и мазива (1,4%).

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталитичка постапка; фероникел; сетови спроводници за палење и други сетови спроводници за возила, воздухоплови или бродови; тутун; иницијатори на реакција, забрзувачи на реакција и каталитички препарати; феросилициум; моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; машки кошули од памук; руди на олово и концентрати и друго.

Извоз на железо и челик *)					Увоз на железо и челик*)				
	I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%		I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	546,7	549,1	2,4	0,4	.000 Т	518,5	507,1	-11,3	-2,2
Мил. ЕУР	542,5	501,2	-41,4	-7,6	Мил. ЕУР	255,9	249,0	-6,9	-2,7
Мил. \$	718,2	669,3	-48,9	-6,8	Мил. \$	339,0	331,6	-7,4	-2,2

*)Претходни податоци

Увоз

Увезените количини стоки во периодот јануари - ноември 2014 година се зголемени за 5,6% во однос на истиот период од претходната година, а нивната вредност изнесува 4.979,0 милиони евра, што претставува зголемување за 10,2% (460,8 милиони евра) во однос на периодот јануари - ноември 2013 година.

Во ноември 2014 година вредноста на увезените стоки изнесува 451,1 милион евра, што претставува зголемување од 2,7% (11,9 милиони евра) во однос на ноември минатата година. Анализирано на месечно ниво, во ноември 2014 година увозот бележи пад од 13,2% (68,5 милиони евра) во однос на претходниот месец.

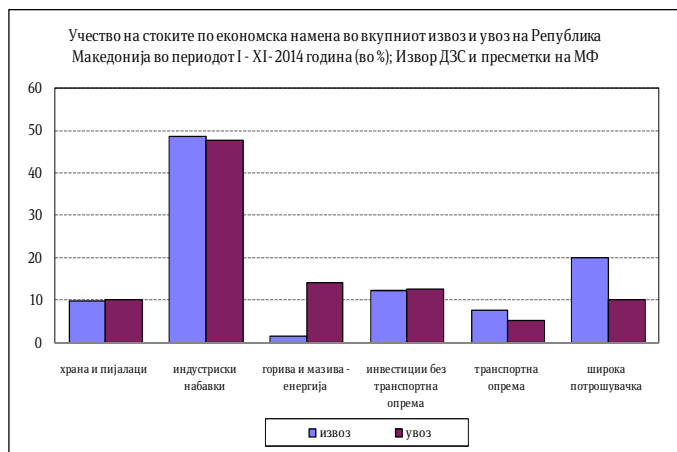
Сезонски прилагоденото движење на увозот во ноември 2014 година бележи месечен пад од 9,8%, што укажува на негативното влијание на сезонскиот фактор (3,4 п.п.) врз увозот овој месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%		I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	132,5	118,9	-13,6	-10,2	.000 Т	836,7	859,4	22,6	2,7
Мил. ЕУР	66,4	50,6	-15,9	-23,9	Мил. ЕУР	512,5	494,6	-17,9	-3,5
Мил. \$	87,8	67,5	-20,3	-23,1	Мил. \$	678,3	662,0	-16,2	-2,4

*)Претходни податоци

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во периодот јануари - ноември 2014 година, покрај на обоените метали отпаѓа и на: нафта; предиво, ткаенини и текстилни производи; електрични машини, апарати и делови; железо и челик; друмски возила и друго.

Гледано по економска намена, во периодот јануари – ноември 2014 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (47,6%), потоа следуваат горива и мазива (14,2%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,7%), храна и пијалаци (10,1%), стоки за широка потрошувачка (10,1%) и транспортна опрема (5,2%).

Најзастапени производи во

структурата на увозот по тарифи се: платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; керамички производи за лабораториска, хемиска или друга техничка употреба; руди на никел и концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) 95 или поголем, но помал од 98; лекови приготвени во одмерени дози; топло валани производи со дебелина помала од 3 мм; масла за ложење со содржина на сулфур што надминува 0,1%, но не надминува 1% по маса и друго.

Извоз на хемиски производи*)					Увоз на хемиски производи*)				
	I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%		I - XI - 2013	I - XI - 2014	Салдо	Стапки во%
.000 Т	6,8	11,7	4,8	70,7	.000 Т	28,8	29,4	0,6	2,1
Мил. ЕУР	434,1	600,5	166,4	38,3	Мил. ЕУР	66,7	81,0	14,3	21,5
Мил.\$	575,2	799,7	224,6	39,0	Мил.\$	88,1	108,3	20,2	23,0

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во првите единаесет месеци од 2014 година трговскиот дефицит се стесни за 2,0%, односно 31,9 милиони евра споредено со истиот период минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, стеснувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: стеснетото негативно салдо во размената со транспортна опрема, стоки за инвестиции без транспортна опрема и храна и пијалаци, додека во спротивна насока дејствуваше проширувањето на негативното салдо во размената со стоки за индустриски набавки, горива и мазива и стоки за широка потрошувачка.

Анализирано според економските групации на земјите, во периодот јануари - ноември 2014 година споредено со истиот период од 2013 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА, Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати и Северноамериканска зона на слободна трговија, додека пад има кај групациите: Западен Балкан, Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион и Заедница на независни држави. Извозот во ЕУ бележи раст од 24,4% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан пад од 8,7%.

Во првите единаесет месеци од 2014 година, надворешно - трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на истиот период од претходната година се зголемила за 18,3%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно - трговска размена бележи позитивно поместување од 2,6 п.п. и изнесува 69,1%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 76,9%, а увозот на стоки со 63,8%.

Во периодот јануари - ноември 2014 година 84,6% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Кина и Србија, а потоа следуваат: Турција, Италија, Романија, Словенија, САД, Австрија, Русија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Белгија и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 80,0% од трговската размена во периодот јануари - ноември 2014 година е реализирана во евра, што во однос на периодот јануари - ноември 2013 година претставува зголемување од 6,2 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 87,9% и 74,7%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 4,1 п.п., додека застапеноста на еврото кај увозот е зголемена за 7,3 п.п. во однос на периодот јануари - ноември 2013 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ													
увоз	1-XI-2013					1-XI-2014					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)	
	валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари			структ. во%
ЕУР	2.775,2	3.049.490.355	61.5075	187.566.568.688	67,4	2.943,1	3.704.609.634	61,6884	228.531.354.500	74,7	655.119.279	21,5	
УСД	2.282,0	1.268.498.822	45,5824	57.821.165.754	20,8	2.397,4	1.346.190.191	49,4832	66.613.802.971	21,8	77.691.369	6,1	
ГБП	3,5	397.194.963	73,3669	29.140.955.197	10,5	5,2	179.180.038	78,0942	13.992.917.563	4,6	-218.014.925	-54,9	
ЕУР+УСД+ГБП	5.060,7			274.528.689.639	88,2	5.345,7			309.138.075.034	101,0			
вк извоз:	5.070,3			278.291.733.531	100,0	5.355,7			306.055.067.120	100,0		10,0	

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

Буџетски приходи

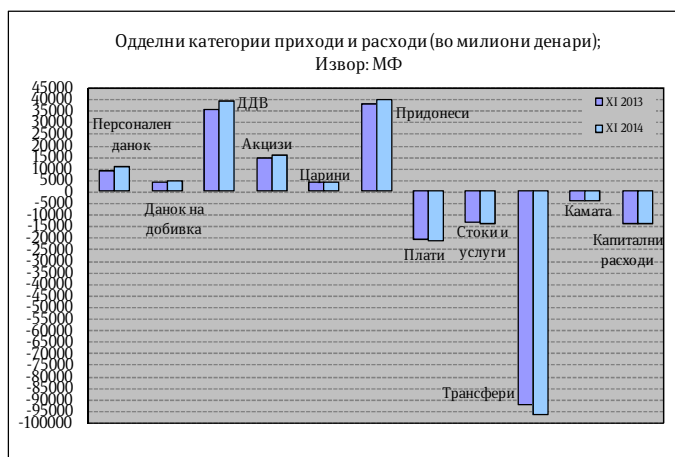
Во периодот јануари - ноември 2014 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 130.300 милиони денари, односно 24,8% од БДП, што претставува поголемо остварување за 3,1% во однос на истиот период од 2013 година.

Даночните приходи во првите единаесет месеци се реализирани во износ од 75.228 милиони денари, односно 14,3% од БДП и во однос на истиот период од 2013 година се зголемени за 8,1%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 39.301 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период е доминантно и изнесува 52,2%. Акцизите се остварени во износ од 15.949 милиони денари (учество од 21,2% во даночните приходи). Така, од овие два индиректни данока се остварени приходи од 55.250 милиони денари, односно

73,4% или речиси 3/4 од вкупните даночни приходи (9,5% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 54.164 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 14.864 милиони денари.

Во структурата на ДДВ, најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува поголемо остварување за 1,8%, додека ДДВ од прометот во земјата забележува раст од 1,5%, учеството на ДДВ донациите е незначително, односно 0,1%, при што данокот на донации забележува поголемо остварување за 44,4%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 10.658 милиони денари и забележуваат раст од 18,0% на годишна основа, при што речиси 2/3, односно 65,8% од персоналниот данок

претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 7,6% од приходи по основ на договор на дело, 6,5 од приходи од игри на среќа и наградни игри, 5,6% од приходи од капитал и 3,5% од приходи од имот и имотни права. Приходите од данокот на добивка во единаесетте месеци од 2014 година изнесуваа 4.600 милиони денари и забележаа раст од 16,7% во однос на истиот период претходната година, што е главно резултат на исплатената дивиденда и друга распределба од добивката, задржаниот данок на исплатени приходи на странски правни лица, како и данокот наплатен по основ на месечни аконтации и по даночни биланси. Приходите од ДДВ забележаа зголемување од 10,7%, додека акцизите забележаа поголемо остварување за 8,9%. Приходите од царина беа остварени во износ од 3.808 милиони денари и забележаа речиси идентично остварување, односно намалување од 1,6%. Приходите од други даноци, со остварен износ од 912 милиони денари, забележаа помало остварување за 2,8 пати во однос на минатата година.

Неданочните приходи беа остварени во износ од 9.621 милиони денари и во однос на истиот период од 2013 година забележаа пад од 14,2% (во овие приходи се приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 1.690 милиони денари (од вкупните приходи по оваа основа, 946 милиони денари се средства од дивидендата на АД Македонски Телеком, уплатена во април), што претставува намалување од 44,0% во однос на истиот период претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 2.386 милиони денари, односно за 21,4% помалку во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 39.664 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 3,9% споредено со истиот период од 2013 година, при што наплатата кај придонесите за пензиско осигурување е повисока за 3,5%, кај придонесите за здравствено осигурување за 4,6% и кај придонесите за вработување за 4,3%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари - ноември 2014 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 149.425 милиони денари, односно 28,4% од БДП, што е за 3,6% повеќе во однос на истиот период од 2013 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 135.251 милиони денари учествуваа со 90,5% (учество од 25,8% во БДП) и се зголемени за 4,0% во однос на истиот период од 2013 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 96.346 милиони денари (18,3% од БДП), а втори по големина се платите и надоместоците со 21.101 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 14,1% и во однос на 2013 година се зголемени за 2,1%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 13.641 милиони денари и споредено со истиот период од 2013 година забележаа раст од 4,7%.

Трансферите забележаа зголемување од 4,1% споредено со истиот период од 2013 година и учествуваа со 64,5% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 71.133 милиони денари, забележаа раст од 4,8% и учествуваа со 47,6% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, кои зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 44.228 милиони денари, се зголемија за 7,5%, споредено со истиот период од 2013 година и учествуваат со 29,6% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,3%, односно забележаа зголемување од 2,7%, споредено со истиот период од 2013 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 12.767 милиони денари забележаа намалување од 1,0%, во споредба со истиот период претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 7,9% повеќе.

Каматните расходи изнесуваат 4.163 милиони денари, што е за 9,5% повеќе во споредба со истиот период од 2013 година. Расходите за камати од домашно задолжување беа зголемени за 26,0%, додека од странско задолжување намалени за 5,7%.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи беа реализирани во износ од 14.174 милиони денари со структурно учество од 9,5% во вкупните

расходи (2,7% учество во БДП), забележаа речиси идентична, односно помала реализација за 0,1% во споредба со истиот период лани.

Буџетско салдо

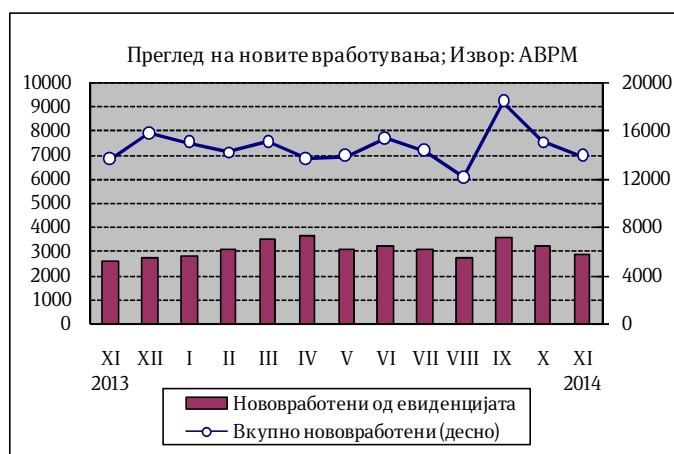
Во периодот јануари - ноември 2014 година, во Буџетот на Република Македонија е остварен дефицит од 19.125 милиони денари, што претставува 3,6% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 16.430 милиони денари и претставува 3,1% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во периодот јануари - ноември 2014 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 160.375 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени, 45,8% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со истиот период лани, бројот на нови засновани работни односи е поголем за 5,6%.

Во текот на ноември засновани се 13.824 нови работни односи, од кои 20,4% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во ноември изнесува 6.254 лица, од кои 43,8% претставуваат нови засновани работни односи. Во ноември во

Агенцијата е регистриран прилив од 9.119 лица, од кои 36,5% се оние на кои им престанал работниот однос. Така, бројот на регистрирани невработени лица изнесува 123.606, а бројот на други невработени е 100.819.

Најголем дел од невработените, односно 70,1% се од урбани средини (градско население), а 60,4% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 54,6% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 29,8% се со завршено средно образование, додека 15,6% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 53,7% од

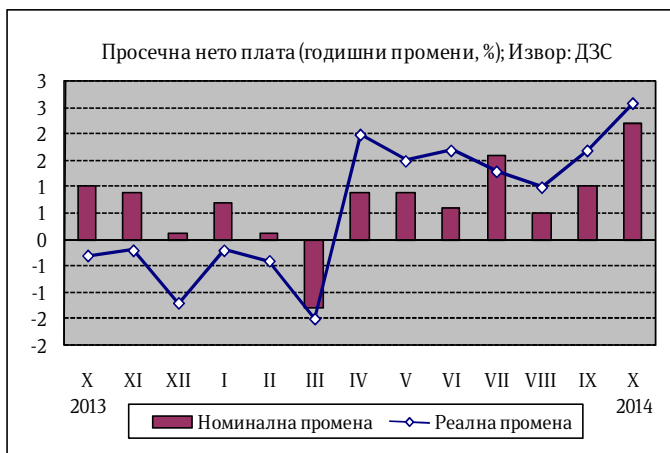
¹Со изменувањето и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон е утврден основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

невработените припаѓаат на возрастната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 34,9% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 11,2% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во октомври 2014 година изнесува 31.847 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.717 денари.

На месечна основа, во октомври 2014 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 2,2% и реален раст од 2,0%, додека просечната нето плата бележи номинален раст за 2,1% и реален раст од 1,9%.

Во октомври 2014 година во однос на октомври 2013 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 2,0%, додека реално е повисока за 2,4%. Просечната нето плата номинално е повисока за 2,2%, додека на реална основа бележи раст од 2,6%.

На кумулативна основа, во периодот јануари - октомври 2014 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 0,5%, додека реално е повисока за 0,7%. Просечната нето плата номинално е повисока за 0,7%, додека на реална основа е повисока за 0,9%.

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во октомври 2014 година во однос на октомври 2013 година се забележува во секторите: Рударство и вадење камен (9,4% бруто плата и 10,5% нето плата), Градежништво (6,6% бруто плата и 6,8% нето плата) и Дејности на здравствена и социјална заштита (5,5% бруто плата и исто така 5,5% нето плата).

Зголемување на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во октомври 2014 година во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Рударство и вадење камен (9,4% бруто плата и 9,6% нето плата), Образование (5,1% бруто и 5,0% нето плата) и Дејности на здравствена и социјална заштита (4,8% бруто плата и 4,5% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во октомври 2014 година изнесува 1,4% и е за 0,1 п.п. повисок во однос на истиот месец од претходната година, а за 0,5 п.п. повисок во однос на септември 2014 година.

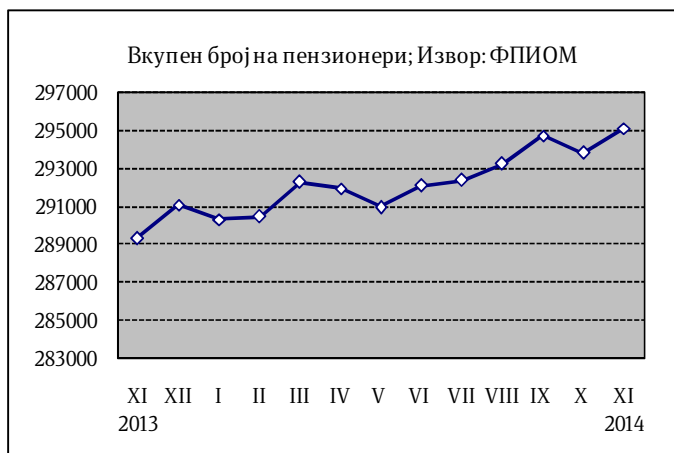
Пензии

Во ноември 2014 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 295.130 пензионери, што претставува зголемување од 2,0% во однос на истиот месец од 2013 година. Во однос на октомври 2014 година

бројот на корисници на пензија е поголем за 1.280 лица. Од вкупниот број пензионери, 59,3% се корисници на старосна пензија, 26,0% на семејна пензија и 14,7% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во ноември 2014 година потрошени се 3.584,56 милиони денари, што претставува 53,9% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во ноември 2014 година изнесува 12.428 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 5,2%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата

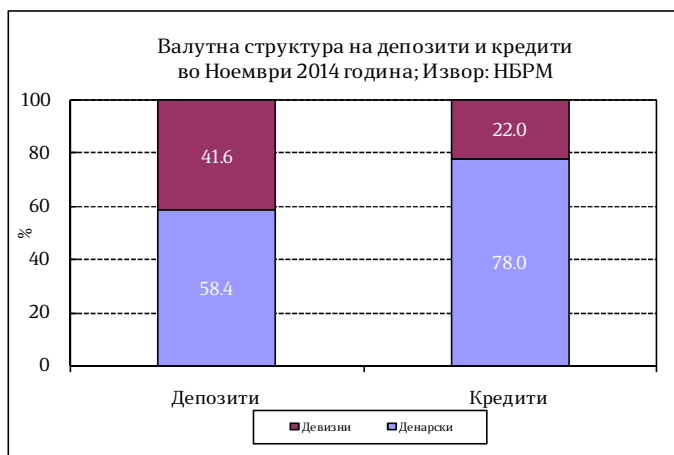

во октомври 2014 година (последни расположливи податоци) изнесува 57,3%.

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во ноември 2014 година примарните пари³ забележаа раст од 13,1% на годишно ниво, наспроти растот од 5,8% минатиот месец. Растот се должи на зголемените готови пари во оптек од 13,1% и вкупните ликвидни средства на банките од 13,1% на годишна основа.

На месечно ниво, примарните пари забележаа раст од 2,1%, како резултат на растот на вкупните ликвидни средства на банките од 4,2%, додека готовите пари во оптек регистрираа благ пад од 0,3%.

Во ноември 2014 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, одлучи да ја задржи каматната стапка на благајничките записи на нивото од 3,25%.

²Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во ноември 2014 година забележа раст од 0,7% на месечно ниво, наспроти растот од 0,2% регистриран претходниот месец. Анализирано според секторот, депозитите на приватните претпријатија забележаа раст од 0,2%, додека депозитите на домаќинствата забележаа раст од 0,4% во однос претходниот месец. Од аспект на валутата, депозитите во домашна валута забележаа раст од 1,5% додека депозитите во странска валута регистрираа пад од 0,4%.

На годишна основа, вкупниот депозитен потенцијал во ноември 2014 година се зголеми за 8,5%. Од аспект на валутата, во ноември 2014 се забележува раст од 13,1% на депозитите во домашна валута, кој доминантно го водеше растот на вкупните депозити на годишна основа, додека депозитите во странска валута се зголемија за 2,7%. Од аспект на секторот, депозитите на домаќинствата бележат раст од 8,4%, додека депозитите на претпријатијата се зголемија за 9,8%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 20,1%, додека краткорочните депозити регистрираа пад од 0,1%.

Кредити на банките

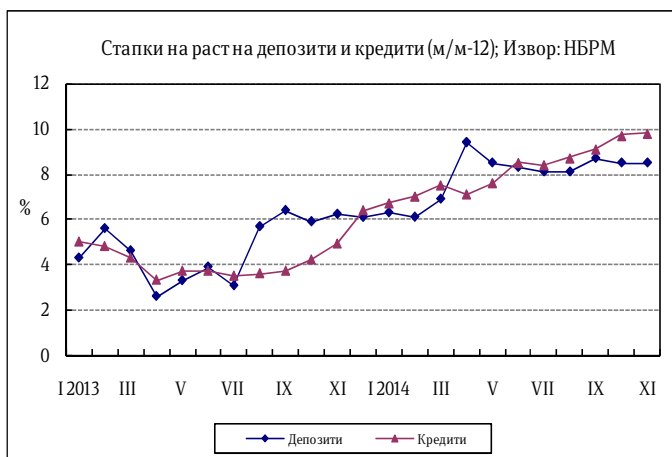
Во ноември 2014 година, вкупните кредити на банките кон приватниот сектор забележаа раст од 1,1%

на месечна основа (наспроти 0,7% во октомври 2014 година), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата од 0,7% и кон претпријатијата од 1,3%. Од аспект на валутата, денарските кредити се зголемија за 1,0%, а девизните кредити регистрираа раст од 1,4%.

На годишна основа, во ноември 2014 вкупните кредити остварија раст од 9,8% (во октомври растот изнесуваше 9,7%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 8,2% и кон домаќинствата од 12,0%. Кредитите во домашна валута се зголемија за 11,7% а кредитите во странска валута регистрираа зголемување за 3,7%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 10,5%, додека краткорочните кредити се повисоки за 9,6%.

Каматни стапки на депозитни банки

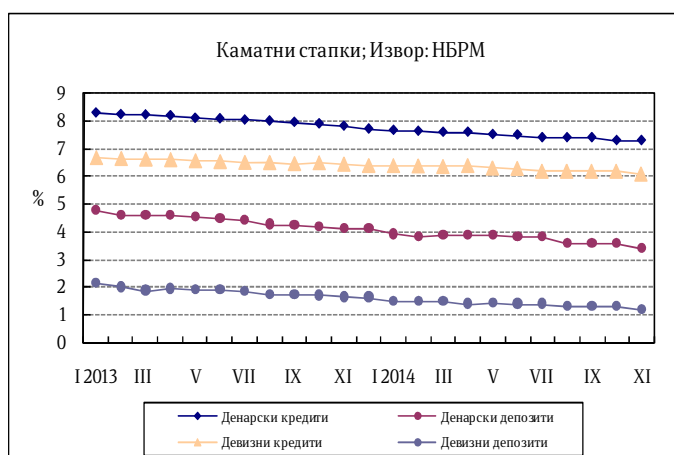
Во ноември 2014 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,0% и е непроменета во однос на претходниот месец. Во однос на истиот месец од 2013 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на девизните кредити изнесува 6,1% и е намалена за 0,1 п.п. во споредба со претходниот месец,

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите вклучуваат пресметана камата.

додека каматната стапка на денарските кредити останува непроменета во однос на претходниот месец и изнесува 7,3%.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,2% и е намалена за 0,1 п.п. во однос на минатиот месец, додека во однос на претходната година оваа стапка е пониска за 0,6 п.п.. Каматната стапка на денарските депозити изнесува 3,4% и е намалена за 0,2 п.п. во однос на минатиот месец, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 1,2% и е намалена за 0,1 п.п..

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на ноември 2014 година изнесуваа 2.417,1 милиони евра и во однос на претходниот месец се пониски за 12 милиони евра, додека во однос на ноември 2013 година се повисоки за 396,6 милиони евра.

Министерство за финансии
Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова
Ангела Васовска
Анета Дудеска
Бојана Илиевска
Ѓоко Ѓорѓески
Копринка Сапунова
Неџати Куртиши

Контролирал: д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, јануари 2015 година